

# VLAAMS PARLEMENT



Zitting 2004-2005

24 maart 2005

## HANDELINGEN

### COMMISSIEVERGADERING

#### COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

Vraag om uitleg van de heer Bart De Wever tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de kwaliteitscriteria bij wetenschappelijk onderzoek

Vraag om uitleg van de heer Mark Demesmaeker tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de organisatie van taallessen in de Rand

Vraag om uitleg van mevrouw Stern Demeulenaere tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de concurrentiestrijd van hogescholen en universiteiten om studenten aan te trekken

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de wildgroei in het aantal studierichtingen van het hoger onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie over studiebeurzen

Vraag om uitleg van mevrouw An Michiels tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aangekondigde verlaging van de leerplicht naar 5 jaar



## Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie

Donderdag 24 maart 2005

### Waarnemend voorzitter: De heer Ludo Sannen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.10 uur.*

### Vraag om uitleg van de heer Bart De Wever tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de kwaliteitscriteria bij wetenschappelijk onderzoek

**De voorzitter:** De voorzitter laat zich verontschuldigen wegens ziekte.

Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Wever tot mevrouw Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de kwaliteitscriteria bij wetenschappelijk onderzoek.

De heer De Wever heeft het woord.

**De heer Bart De Wever:** Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, op dinsdag 9 november 2004 heb ik minister Vandenbroucke geïnterpeleerd over de gehanteerde kwaliteitscriteria in de academische wereld. Dat zijn de criteria waarmee de academische wereld wetenschappelijk onderzoek beoordeelt. Ik heb mutatis mutandis dezelfde vraag aan u gesteld op 2 december, en dan specifiek over de toepassing van deze criteria door het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek waarvan u de voogdijminister bent.

Mijn vraag ging en gaat over de sterke nadruk op de A1-publicaties. Dat is een zeer sterk Angelsaksisch gekleurde lijst. Deze is conform de internationalisering van het academische landschap. De Europese universitaire-onderwijsruimte wordt

gecreëerd. De toepassing van de criteria leidt echter tot heel wat ongenoegen bij de humane wetenschappen, in het bijzonder voor lokaal onderzoek en/of Nederlandstalig onderzoek.

Sommigen noemen het zelfgenoegzaam om daarvan een punt te maken. Ik vind dit wel degelijk zeer belangrijk. De toepassing van de criteria beïnvloedt de instroom van wetenschappers. Geen enkele jonge wetenschapper zal een onderwerp kiezen waarmee hij moeilijk aan dat bibliometrisch criterium voldoet. Bepaalde takken van onderzoek zullen op die manier oninteressant worden. Ik heb u al verteld dat ik dat aan den lijve ondervonden heb. Ik heb zeer veel moeite gedaan voor een wetenschappelijke publicatie. Ik heb namelijk in De Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging 150 artikelen gepubliceerd om vervolgens vast te stellen dat die nauwelijks enige credits opleveren in dat nieuwe systeem. Nochtans waren ze niet van mindere kwaliteit of heb ik niet minder hard gewerkt dan collega's die in internationale tijdschriften konden publiceren.

Ik sta niet alleen met dat ongenoegen. Dat kwam ruim tot uiting aan de hand van een interventie in De Standaard door professor Bruno De Wever. Hij kreeg daarop massaal reacties uit alle hoeken van de academische wereld, zelfs vanuit de alfa-wetenschappen. Die mensen zitten vaak op een lokale niche en krijgen daar weinig belangstelling voor. Ook zij trekken aan het kortste eind en pikken dat niet meer. Zelfs voormalig rector van de Universiteit Gent, de heer De Leenheer, heeft bij de opening van het academiejaar dit probleem erkend, ook al heeft hij op de universiteit interne reglementen laten goedkeuren die deze tendens nog versterken. Door ook interne beloningen te baseren op dat bibliometrisch systeem kunnen mensen die in het Engels publiceren gemakkelijker toelagen krijgen van de universiteit. Wie in

## De Wever

het Nederlands publiceert, komt daarvoor niet in aanmerking. Dit leidt tot zeer bizarre onrechtvaardige toestanden.

Op 8 februari 2005 publiceerde De Standaard hierover opnieuw een artikel met als titel: Andere criteria nodig voor humane wetenschappen. Dat was gebaseerd op een rapport van de werkgroep bibliometrie van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunst. Deze komt ook tot de conclusie dat richtingen zoals filosofie en geschiedenis, kortom de humane of bètawetenschappen, andere wetenschappelijke criteria moeten hebben dan de exacte wetenschappen. De gehanteerde wetenschappelijke criteria zouden naar verluidt een slechte invloed hebben op de eigenheid, creativiteit en originaliteit. Dit bevestigt alles wat ik u in mijn eerste vragen voor de voeten heb geworpen.

Op 2 december antwoordde u op mijn vraag naar bijsturing van de criteria. Ik neem aan dat het rapport waarnaar u verwijst een onderzoek is van de VLIR dat nog niet is verschenen, maar waarover reeds een en ander in de pers is geschreven. 'Het handelt over de beoordeling van de kwaliteit van het onderzoeksmanagement van de Vlaamse universiteiten. Dit rapport is nog niet in mijn bezit, en ik wens er pas op te reageren zodra de VLIR mij de tekst heeft overgemaakt.'

Nochtans was het rapport al klaar in september 2004. Heeft de VLIR de gewoonte van de voogdijminister als allerlaatste op de hoogte te brengen van zijn rapporten? Ik vind dit bizar. De externe commissie Evaluatie Onderzoeksmanagement van de VLIR bracht het rapport 'Beoordeling van de kwaliteit van het onderzoeksmanagement van de Vlaamse universiteiten' uit. De resultaten daarvan zijn nu bekend. Ze staan ook op de webstek.

Op pagina's 37 en 38 van dit rapport wordt nader ingegaan op bibliometrie en onderzoeksevaluatie. 'Het is de commissie opgevallen dat veel waarde wordt gehecht aan bibliometrische indicatoren als een middel om objectief vast te kunnen stellen waar kwaliteit zit en hoe de ene groep zich van de andere onderscheidt. Afgezien van het alom bekende bezwaar dat deze methode niet of nog niet geschikt is voor de publicatiecultuur in de humane en sociale wetenschappen, doet

zich het methodologische probleem voor dat van een betrouwbare ijking van het voorspellende karakter van bibliometrie geen sprake is, en misschien ook wel nooit zal zijn. De commissie waarschuwt daarom voor een al te sterke nadruk van het gebruik van dit instrument. Veel liever ziet zij bibliometrie gebruikt als ondersteuning van een kwalitatief oordeel dat door een waarneming van internationale peers en andere evaluatoren wordt bereikt. Vandaar ook dat zij aanbeveelt een systematische periodieke onderzoeksbeoordeling te laten uitvoeren, waarin de positie van onderzoeksgroepen ook internationaal wordt bepaald en de effecten van lokaal en overheidsbeleid duidelijk kunnen worden.'

Ik wil niet opscheppen, maar de conclusies van dit rapport stemmen volledig overeen met mijn voorstel. De bibliometrie wordt het best alleen gebruikt als aanvulling op een beoordeling door een peergroep. Dat is ook een suggestie van de tak humane wetenschappen.

Mevrouw de minister, hebt u dit rapport van de VLIR reeds ontvangen? Zo ja, welke gevolgen verbindt u aan de conclusies van dit rapport en dit in functie van de criteria van het FWO? Ik heb u de vorige keer een formulier van het FWO getoond waaruit overduidelijk blijkt hoe sterk de klemtoon op de A1-publicaties ligt. U hebt beloofd dat u conclusies zou hechten aan het rapport. Hebt u daartoe reeds initiatieven genomen?

**De voorzitter:** Minister Moerman heeft het woord.

**Minister Fientje Moerman:** Mijnheer De Wever, uw vraag is een opvolgingsvraag van de vraag in december. Gelukkig is er ook internet. Ik heb de internetversie van het rapport bij mij. Ja, ik heb kennis genomen van het rapport 'Beoordeling van de kwaliteit van het onderzoeksmanagement van de Vlaamse universiteiten'. Het rapport is opgesteld door de externe commissie Evaluatie Onderzoeksmanagement van de VLIR.

Dit rapport is een evaluatie van het onderzoeksysteem dat de Vlaamse overheid via het Bijzonder Onderzoeksfonds, het BOF, financiert. Dit onderzoekssysteem is gebaseerd op intra-universitaire competitie en geeft de universiteiten de mogelijkheid een eigen en autonoom onderzoeksbeleid te organiseren. De doorlichting had geen betrekking

## Moerman

op de werkwijze van het FWO Vlaanderen, het financieringskanaal voor onderzoek op basis van interuniversitaire competitie.

Uit de door u geciteerde pagina's 37 en 38 blijkt dat de commissie Evaluatie Onderzoeksmanagement waarschuwt voor een al te sterke nadruk op het gebruik van bibliometrische gegevens en dat zij dit instrument liever gebruikt ziet als ondersteuning voor het kwaliteitsoordeel van internationale peers en andere evaluatoren. Zoals ik u naar aanleiding van uw vraag om uitleg op 2 december 2004 heb laten weten, is dit inderdaad ook de werkwijze van het FWO Vlaanderen, dat onderzoeksvorstellen beoordeelt op basis van peer review. Bibliografische gegevens van de onderzoeker of de onderzoeksploeg vormen uiteraard een belangrijk onderdeel van de informatie voor de peers, maar zijn niet het enige beoordelingscriterium. Bibliografische gegevens worden bovendien niet bibliometrisch verwerkt in het FWO. Iedere wetenschappelijke commissie van het FWO Vlaanderen kent de publicatiecultuur in haar wetenschapsdomein en baseert haar evaluatie van projectvoorstellen onder meer op bibliografische gegevens, waarbij ze normen hanteert eigen aan het vakgebied. Er is dan ook geen reden om aan de bevindingen van dit rapport gevolgen te verbinden voor de werkwijze van het FWO Vlaanderen.

Vermits de conclusies van het VLIR-rapport geen betrekking hebben op de werking van het FWO, zie ik ook geen reden om initiatieven te nemen inzake het FWO. Bovendien rijst in het FWO zeker geen probleem van te veel nadruk op bibliometrische gegevens bij de beoordeling. De aanbevelingen in het rapport richten zich tot de universitaire onderzoeksraden, die autonoom opereren.

**De voorzitter:** De heer De Wever heeft het woord.

**De heer Bart De Wever:** Mevrouw de minister, uw antwoord betekent voor mij een grote teleurstelling. U geeft geen blijk van erkenning van de reactie van het veld.

Ik heb bij mijn vorige vraag de massale reacties geïllustreerd. Er waren vijftig spontane reacties van de humane wetenschappen op de berichten in De Standaard. De opkomende cultuur voor

de beoordeling van wetenschappelijk onderzoek werd bestempeld als nefast voor de humane wetenschappen. Ook het FWO hanteert deze cultuur.

Ik heb u een formulier getoond dat vanaf de eerste bladzijde sterk de nadruk legt op het belang van de A1-publicatie. U mag wel zeggen dat bij de uiteindelijke beoordeling door de peergroep ook andere criteria in aanmerking worden genomen. Ik antwoord u daarop dat dit niet de heersende cultuur is die vandaag aan de universiteiten geldt. Jonge aspiranten voelen een sterke druk om zich aan te passen aan die publicatiecultuur die niet geschikt is voor de humane wetenschappen.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

---

**Vraag om uitleg van de heer Mark Demesmaeker tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de organisatie van taallessen in de Rand**

**De voorzitter:** Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Demesmaeker tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de organisatie van taallessen in de Rand.

De heer Demesmaeker heeft het woord.

**De heer Mark Demesmaeker:** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, een paar weken geleden viel mijn oog op een interessant artikel in een Vlaamse krant over een uniek project in de Rand. De Gemeenschapsleergangen voor Talen en Techniek, de GLTT, engageren zich ertoe om een aantal uren NT2, Nederlands voor anderstaligen, te geven in het basisonderwijs in de brede Vlaamse Rand rond Brussel.

De deelnemende scholen zijn Zilverberk, de basisschool van het Atheneum in Halle, 't Paviljoentje in Sint-Pieters-Leeuw en de gemeenteschool van Sint-Genesius-Rode. Concreet zal er in elke school 8 uur extra Nederlands gegeven worden aan leerlingen met een taalachterstand.

**Demesmaeker**

Dit project is uniek in Vlaanderen. Volgens de directie worden de scholen in de Vlaamse Rand al enkele jaren geconfronteerd met een toenemende verfransing. Dit legt een zware belasting op het onderwijzend personeel en bijgevolg op de prestaties van de kinderen.

Onderwijsdecreet XV bepaalt dat de scholen in de taalgrensgemeenten en in de Rand extra omkadering krijgen. Ik heb vernomen dat die omkadering met een jaar zou worden verlengd. Op zich is dat natuurlijk goed, maar eigenlijk zouden we toch eens moeten komen tot een globaal plan voor de streek.

Aangezien de middelen die ter beschikking worden gesteld niet altijd toereikend zijn, moeten de scholen op zoek gaan naar alternatieven. Een mogelijk alternatief is een samenwerking tussen het lager onderwijs en het volwassenenonderwijs. Zo stelt het CVO een aantal uren ter beschikking van lagere scholen via de dotatie voor NT2. Dit houdt in dat één fulltime leerkracht in drie lagere scholen de leerlingen met taalachterstand bijwerkt. Tussen haakjes wil ik nog opmerken dat ik dit wel een mooi initiatief vind, maar dat ik niet weet in hoeverre alles statutair in orde is voor de leerkrachten. Dat is een vraagje terzijde.

In ieder geval zijn de scholen er op deze manier in geslaagd om, in tijden van besparing, extra zorg en kwaliteit te genereren zonder dat dit de budgetten raakt. Dit project werd ingevoerd omdat een grondige kennis van het Nederlands een basisvereiste is voor een succesvolle schoolloopbaan. Vooral leerlingen in de derde kleuterklas en het eerste leerjaar hebben nood aan een solide taalbasis om verder te kunnen doorstromen in het onderwijs.

Op dit ogenblik is dit project uniek voor Vlaanderen. De leerkracht NT2 wordt volledig gefinancierd door de GLTT. Ik heb hierover de volgende vragen voor u, mijnheer de minister.

Bent u op de hoogte van dit initiatief? Wat is uw standpunt terzake? Op dit ogenblik wordt dit project volledig gefinancierd door de GLTT. Is de Vlaamse Regering van plan om dit unieke project in Vlaanderen op een of andere manier te ondersteunen?

**De voorzitter:** Mevrouw Michiels heeft het woord.

**Mevrouw An Michiels:** Mijnheer de minister, collega's, ik wil me heel graag aansluiten bij de vraag om uitleg van de heer Demesmaeker. Het is namelijk inderdaad geen nieuw gegeven dat de scholen in de Vlaamse Rand steeds meer geconfronteerd worden met anderstalige, vooral franstalige, leerlingen. Maar niet alleen de scholen in de Vlaamse Rand, ook de scholen in de gemeenten die dicht bij de taal- of landsgrens gelegen zijn, worden daarmee geconfronteerd. Ik verwijs dan naar een aantal krantenartikels van vorige week over scholen in West-Vlaanderen, gelegen tegen de Franse grens, waar ook steeds meer franstalige, in dit geval Franse, kinderen schoollopen.

Om deze redenen wil ik me niet enkel aansluiten bij de vraag om uitleg van de heer Demesmaeker, ik wil de minister ook nog vragen of hij weet heeft van gelijkaardige projecten op andere plaatsen. Ik heb het dan niet zozeer over de financiering, want die is volgens mij inderdaad vrij uniek, maar er moeten toch nog initiatieven bestaan in scholen die zich richten op kinderen met een taalachterstand, vooral dan op oudere kleuters en leerlingen uit het eerste leerjaar. Mijnheer de minister, ik weet wel dat dit een vraag is waarop u waarschijnlijk niet onmiddellijk een antwoord kunt geven, omdat het hier onder meer gaat om cijfermateriaal, maar misschien kunt u mij later een schriftelijk antwoord overmaken.

**De voorzitter:** Minister Vandenbroucke heeft het woord.

**Minister Frank Vandenbroucke:** Wat dat laatste betreft, kan ik inderdaad niet zomaar improviseren. Ik stel voor dat u me daarover een schriftelijke vraag stelt, mevrouw Michiels, zodat zeker ook duidelijk is waar het precies om gaat.

Ingaand op de vraag van de heer Demesmaeker, wil ik om te beginnen zeggen dat ik het project ken, waarbij het Centrum voor Volwassenenonderwijs GLTT Sint-Genesius-Rode een aantal uren Nederlands voor anderstaligen organiseert ten behoeve van vier basisscholen in de Vlaamse Rand rond Brussel. De directeur van het Centrum, dat verankerd is in de scholengroep Ringscholen van het gemeenschapsonderwijs, had op de bijeenkomsten van het college van directeurs



## Vandenbroucke

vernomen dat het basisonderwijs problemen heeft met een groeiend aantal anderstaligen. Voor de lessen in de vier genoemde scholen, waar telkens acht uur Nederlands zal worden gegeven aan anderstalige leerlingen, werden twee leerkrachten aangetrokken.

De heer Demesmaeker vroeg of dit kan. Hoewel het niet de kern uitmaakte van zijn vraag om uitleg, wil ik daar toch even over uitweiden. Het betrokken Centrum voor Volwassenonderwijs heeft inderdaad onderwijsbevoegdheid in het studiegebied Nederlands tweede taal en heeft daarvoor een volume aan specifiek lestijdenpakket gegenereerd. In tegenstelling tot lestijdenpakketten in andere studiegebieden zijn deze voor Nederlands tweede taal 'gekleurd'. Dat wil zeggen dat het CVO ze niet kan aanwenden voor andere zaken dan voor het inrichten van opleidingen Nederlands tweede taal of voor coördinatieopdrachten die daarmee samenhangen. Er rust dus een verplichting op om ze voor die doelstelling te gebruiken. Het decreet betreffende het volwassenenonderwijs van 2 maart 1999 stelt dat een cursist in een Centrum voor Volwassenenonderwijs minstens de leeftijd van 16 moet hebben bereikt. Normalerweise staat het volwassenenonderwijs dus niet open voor kinderen. Het decreet maakt daarop evenwel een uitzondering voor de opleiding Hebreeuws en voor het volledige studiegebied Nederlands tweede taal. Het is van deze uitzonderingsregel dat het CVO GLTT gebruik maakt om dit initiatief te kunnen organiseren ten behoeve van basisscholen.

Als u mijn standpunt daarover vraagt, dan wil ik dat graag formuleren vanuit twee verschillende invalshoeken. In mijn beleidsnota 'Samenwerken voor een goed Vlaams bestuur in de Vlaamse Rand' heb ik in de sociodemografische situering gewezen op het migratiesaldo dat de meeste randgemeenten kennen. Vooral een groeiende groep van inwijkelingen, vaak van niet-Europese afkomst, die zich vanuit Brussel in de Rand komen vestigen, valt daarbij op. Vooral jongere gezinnen, mensen tussen 30 en 39 jaar met kinderen van 0 tot 9 jaar, geven daarbij de toon aan. Dat stelt het Vlaamse onderwijs in de randgemeenten voor duidelijke uitdagingen.

Ik ben dan ook overtuigd van de goede bedoelingen van de directie van het CVO GLTT Sint-Genesius-Rode, die wenst tegemoet te komen aan de

vragen van collega's uit het basisonderwijs. Toch kan ik me niet helemaal vinden in deze werkwijze, wat ik de school ook heb laten weten.

We vinden levenslang leren voor volwassenen heel belangrijk. We staan daarbij al voor een budgettaire uitdaging, want de uitgaven voor het volwassenenonderwijs stijgen zeer sterk. Ik ben op de rem moeten gaan staan, in opdracht van de Vlaamse Regering, omdat de Vlaamse Regering met een algemeen budgettair probleem zit. De bezuinigingsmaatregel die hier van kracht wordt, is eigenlijk niet zo aangenaam. Ondanks het verdwijnen van de wachtlijsten Nederlands voor Anderstaligen, krijgen we vanuit de Brusselse Centra voor Volwassenenonderwijs het signaal dat er in Brussel toch nog bijkomende noden zijn op het vlak van taalcursussen voor anderstalige volwassenen, waarvoor ze extra middelen vragen.

Vanuit deze context bekeken lijkt het me een beetje problematisch dat men dan reeds beschikbare middelen voor het volwassenenonderwijs inzet voor een project ten gunste van leerplichtige leerlingen. Het is wel mogelijk: zoals ik u daarnet heb uitgelegd, wordt dit toegelaten door een zeer specifieke uitzondering in de decreten. Deze mensen doen volgens de letter van de wet niets fout, maar in principe is hun maatschappelijke opdracht gericht op volwassenen. Overigens was de uitzonderingsregel uit het huidige decreet volwassenenonderwijs waarop het CVO GLTT Sint-Genesius-Rode zich baseert, niet echt bedoeld voor leerlingen uit het basisonderwijs. De bedoeling was om leerlingen uit het secundair onderwijs die net nog in de leerplichtige periode vielen, voor deze specifieke taallessen te kunnen meenemen.

Ten slotte is noch het leerplan, noch de methodiek van het volwassenenonderwijs aangepast aan het basisonderwijs. De directeur van de instelling ziet zich overigens genoodzaakt af te wijken van het voor het volwassenenonderwijs goedgekeurde leerplan, dat ook leesvaardigheid inhoudt en dus voor de kleuters aan wie les wordt gegeven niet relevant is. Dit initiatief heeft mijns inziens zeer goede bedoelingen. De initiatiefnemers hebben hun project trouwens ook aan mij bekendgemaakt, omdat ze meenden iets nuttigs te doen, maar ik heb hen gezegd dat het project eigenlijk niet strookt met hun maatschappelijke opdracht. Ik maakte hen tevens opmerkzaam op een soort van achterpoortje in de reglementering, dat men beter niet zou laten voortbestaan. In het decreet betreffende het

## Vandenbroucke

volwassenenonderwijs dat in voorbereiding is, zal ik dan ook uitdrukkelijk laten inschrijven dat een cursist enkel tot het volwassenenonderwijs kan worden toegelaten als hij of zij voldaan heeft aan de leerplicht.

In afwachting van dit nieuwe decreet kan ik enkel aan het CVO GLTT Sint-Genesius-Rode vragen om op vrijwillige basis leraarsuren NT2 ter beschikking te stellen van bijvoorbeeld het CVO van het Gemeenschapsonderwijs Brussel, dat extra middelen vraagt om te investeren in het NT2-aanbod voor volwassenen in Brussel. In afwachting van het nieuwe decreet volwassenenonderwijs kan het CVO GLTT Sint-Genesius-Rode, zoals nog andere CVO's in Vlaanderen overigens, gebruik maken van de huidige decretale bepalingen om taallessen te organiseren voor leerplichtige leerlingen.

Nu kom ik bij wat volgens mij de grond van uw vraag en van uw bekommernis is. Er bestaat vandaag een andere manier waarop de Vlaamse Gemeenschap binnen het geheel van het leerplichtonderwijs in extra middelen voorziet voor de Nederlandstalige basisscholen in de Vlaamse Rand. Ook de basisscholen in de Rand genieten van zorguren en van GOK-omkadering, waarbij anderstaligheid een parameter is, die weliswaar moet worden gecombineerd met minstens één andere GOK-indicator. Daarenboven voorziet het GOK-decreet van 28 juni 2002 in het artikel X.1 ook in een tijdelijk project ter ondersteuning van de basisscholen in de Vlaamse rand- en taalgrensgemeenten. We doen daar dus iets bijzonders voor. U hebt er al op gealludeerd: we zullen in het komende onderwijsdecreet XV een bepaling opnemen waarbij we dit voor het schooljaar 2005-2006 zullen voortzetten. We behouden dus op zijn minst een status quo.

Lossen we daarmee alle problemen op? Beantwoorden we daarmee aan alle vragen en behoeften? Neen, ongetwijfeld niet, ik moet de heer Demesmaeker daarin bijtreden. Mijn bedoeling is om in de loop van de komende legislatuur te onderzoeken of bepaalde voorzieningen voor het basisonderwijs, bijvoorbeeld degene die nu gelden in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, niet onder een geëigende vorm zouden kunnen worden uitgebreid naar de Vlaamse Rand. In Brussel heeft men enkele bijkomende faciliteiten en moge-

lijkheden, die vanzelfsprekend een budgettaire inspanning vragen. Ik ben echter van oordeel dat de Vlaamse Regering ook voor de Vlaamse Rand en misschien ook nog voor andere gemeenten in Vlaanderen waar zich problemen van anderstaligheid stellen, bijkomende inspanningen zou moeten leveren. Het gaat er dan niet louter om mijn collega's te overtuigen van de prioriteit daarvan, ik moet ook de nodige financiële middelen vinden. We gaan momenteel door een bijzonder moeilijke budgettaire periode met de Vlaamse Regering, dus zijn die middelen er vandaag niet. Daarom kan ik er volgend jaar niet in voorzien, maar me dunkt moeten we in de loop van deze regeerperiode echt bijkomende inspanningen doen.

U weet beter dan wie ook dat het aantal andersstalige gezinnen met kinderen bijzonder hoog ligt. Het aantal anderstalige kinderen en leerlingen in onze scholen in Halle-Vilvoorde in het algemeen begint hoog te liggen. We moeten daarop een antwoord bieden, anders laten we een generatie verloren lopen en brengen we scholen in moeilijkheden wat hun eigenlijke pedagogische project betreft. Ik ben dus absoluut een bondgenoot van u in deze kwestie, mijnheer Demesmaeker, maar we moeten geld hebben.

**De voorzitter:** De heer Demesmaeker heeft het woord.

**De heer Mark Demesmaeker:** Van harte bedankt voor het duidelijke antwoord, mijnheer de minister. Ik kan er uit opmaken dat u mijn bekommernis heel goed inschat en ook deelt. Ik zou er inderdaad voor willen pleiten om die Vlaamse Rand zo breed mogelijk te zien en niet te beperken tot de faciliteitengemeenten of de gemeenten die aan Brussel of aan de faciliteitengemeenten grenzen. Heel Halle-Vilvoorde kan hierin opgenomen worden, omdat de problemen zich uitbreiden, zelfs naar streken als het Pajottenland. Dat de problemen wel degelijk reëel zijn, wordt bewezen door het feit dat men gebruik moet maken van achterpoortjes, zoals er tot nog toe eentje bestond. U wil dat achterpoortje nu sluiten, en misschien wel terecht, maar het gebruik ervan bewijst alleszins dat de noden zeer groot zijn. We moeten daarom de volgende jaren in de nodige middelen voorzien.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.



**Vraag om uitleg van mevrouw Stern Demeulenaere tot de heer Frank Vandebroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de concurrentiestrijd van hogescholen en universiteiten om studenten aan te trekken**

**De voorzitter:** Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Demeulenaere tot de heer Vandebroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de concurrentiestrijd van hogescholen en universiteiten om studenten aan te trekken.

Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

**Mevrouw Stern Demeulenaere:** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, voor vele zesdejaars uit het secundair onderwijs begint de tijd te dringen: zullen ze al dan niet verder studeren en zo ja, zullen ze kiezen voor een hogeschool of voor een universiteit? Er is dan ook een ware strijd aan de gang: hogescholen en universiteiten halen alles uit de kast om hen tot een inschrijving te verleiden. De concurrentie is moordend en alle middelen die voorhanden zijn worden gebruikt. De studenten worden gelokt met allerlei malafide beloften, die echt niet meer door de beugel kunnen.

Nochtans is de financiering van het hoger onderwijs momenteel niet gebaseerd op de studenten-aantallen. De hogescholen krijgen een budget dat onafhankelijk is gemaakt van het aantal studenten en de middelen voor de universiteiten werden in 2001 bevroren. In de beide gevallen is het voor de instellingen op korte termijn geen voordeel om meer studenten te hebben want hun financiering door de overheid stijgt daardoor niet, het kost hen daarentegen massa's geld.

Tegen 2007 zou die toestand achter de rug zijn en zou er een nieuw financieringssysteem komen voor het hele hoger onderwijs. Vanaf dan zullen de middelen voor de hogescholen en universiteiten wel weer mee evolueren met de studentenaantallen. Voor hogescholen en universiteiten is het dan ook de boodschap om nu al te starten met het grote werk en zoveel mogelijk studenten te verleiden, want de eerstejaarsstudenten van volgend academiejaar zullen meetellen in 2007. Zowel aan hogescholen als aan universiteiten is te horen dat de druk inderdaad steeds groter wordt. De marke-

tingbudgetten worden dan ook steeds opgetrokken, om het hoofd te kunnen bieden aan de concurrentie. Op die manier is iedereen in een spiraal terechtgekomen, maar natuurlijk durft niemand als eerste de stap zetten om zijn reclame en marketing te ontmantelen, want dat betekent dat er meer studenten bij de concurrent en minder in de eigen instelling terechtkomen.

Dit alles komt natuurlijk niet ten goede van de studenten. Daarom zou ik u de volgende vragen willen stellen, mijnheer de minister. Bent u zich bewust van deze moordende concurrentiestrijd en de nefaste gevolgen die hieruit voortvloeien voor de studenten? Heeft u reeds stappen ondernomen om bepaalde beperkingen op te leggen aan de marketingbudgetten die vandaag ingezet worden in de strijd om de laatstejaarsstudent? Als er meer geld gaat naar marketing, is er natuurlijk minder geld voor de eigenlijke opdracht van die instellingen. Wat is momenteel de status van het ontwerp-decreet dat de studentafhankelijke financiering zal regelen? Worden daarin beperkingen opgelegd?

**De voorzitter:** Minister Vandebroucke heeft het woord.

**Minister Frank Vandebroucke:** Mijnheer de voorzitter, er is een verband tussen deze vraag om uitleg en degene die u dadelijk zult stellen, maar ik zal hierop toch apart beantwoorden, om dan straks in te gaan op een soort van 'verbijzondering' van de aangekaarte problematiek.

De laatstejaarsstudenten van het secundair onderwijs staan inderdaad voor een belangrijk keuzemoment in hun leven. Ze moeten in de komende maanden een beslissing nemen over wat ze na de beëindiging van het secundair onderwijs zullen doen. Ongeveer 60 percent van de cohorte stroomt door naar het hoger onderwijs. Het ligt dus eigenlijk wel voor de hand dat instellingen in het hoger onderwijs nu publiciteit maken om de zesdejaarsstudenten uit het secundair onderwijs te informeren in de hoop dat ze kiezen voor de eigen instelling. Dit is trouwens op zich geen nieuw fenomeen. Hogescholen en universiteiten trachten de achttienjarigen op verschillende manieren te informeren en, inderdaad, ook te verleiden. Als dat binnen welbepaalde perken gebeurt, is daar op zich niets verkeerd aan volgens mij. Ik denk dat er ook vandaag niet echt sprake is van een systematische moordende concurrentie met

**Vandenbroucke**

nefaste gevolgen voor de student. Ik vind dat een te negatieve voorstelling van de werkelijkheid. Ik geef wel toe dat er problemen zijn, waar ik straks wat dieper op zal ingaan naar aanleiding van de vraag om uitleg van de heer Sannen.

Het is nuttig even de globale achtergrond te bekijken. Vanaf 1991 is Vlaanderen gestart met het toekennen van meer autonomie aan de universiteiten, in 1994 gevolgd door het toekennen van meer autonomie aan de hogescholen. Deze trend naar grotere autonomie heeft uiteraard consequenties. Zowel op het binnenlandse als op het internationale vlak zullen onze instellingen zich moeten profileren en uitleggen waar ze voor staan. In het buitenland spreekt men van het creëren van een 'brand'. Publiciteit is op zich ook geen slechte zaak, dat wil ik toch even herhalen. Correcte publiciteit is nuttig voor de nieuwe studenten en voor het bedrijfsleven als afnemer van afgestudeerden en als financier van wetenschappelijk onderzoek en uiteindelijk ook voor de belastingbetaler. Een correcte publiciteit lijkt me dus een nuttig element in het systeem. De naam van de instelling op een diploma fungeert immers als een soort label.

Op zich vind ik concurrentie tussen onderwijsinstellingen niet verkeerd, op voorwaarde dat die concurrentie gebaseerd is op de eigen kwaliteiten van de instelling en van de opleiding, zoals de missie en de visie van de instelling, de inhoud, het pedagogisch-didactisch concept, de gehanteerde onderwijs- en leervormen, de begeleiding van de studenten, de internationalisering, de mate van flexibiliteit en natuurlijk ook het resultaat van de externe beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs. Essentieel is wel dat de instelling waarmaakt wat ze belooft. Ik denk dat we zullen moeten leven met een correcte vorm van publiciteit, omdat keuzevrijheid een cruciaal onderdeel is van ons hogeronderwijsbestel. Het maken van een keuze veronderstelt de beschikbaarheid van adequate en betrouwbare informatie waarmee de aankomende student een keuze kan maken. In dezelfde beweging kadert overigens ook het flexibiliteitsdecreet, dat de studenten meer ruimte geeft om hun opleiding en het opleidingstraject zelf te sturen, wat impliceert dat ze goed geïnformeerd moeten zijn om hun keuzes te maken.

Over de kwestie van de benaming van opleidingen en afstudeerrichtingen verwijs ik naar mijn antwoord op de vraag om uitleg van de heer Sannen. Ik kom er zeker nog op terug, want er doen zich daarbij wel wat problemen voor.

Mevrouw Demeulenaere, ik heb nog geen stappen ondernomen om beperkingen op te leggen aan de marketingbudgetten die vandaag worden ingezet in de strijd om de laatstejaarsstudent. De overheid doet zelf aan informatieverstrekking op grote schaal, zodat de abiturienten de advertenties en de informatieverstrekking door de instellingen kunnen toetsen. Denk bijvoorbeeld aan de databanken van het Hoger Onderwijsregister in Vlaanderen en aan het project Word Wat je Wil, dat onlangs aan de pers werd voorgesteld. Het departement is ook een partner in de organisatie van de regionale SID-in's. Ten slotte zijn er ook de rapporten van de visitatiecommissies in het hoger onderwijs, die openbaar zijn.

Deze informatie van de overheid wordt door de instellingen inderdaad aangevuld door bijvoorbeeld te verwijzen naar hun afstudeerrichtingen of naar hun eigen pedagogische inrichting en de begeleiding van de studenten. Deze informatiecampagnes als gevolg van een ruimere autonomie van de instellingen en een nieuwe Europese onderwijsdynamiek, gericht op de mobiliteit van studenten, houden impliciet ook in dat de studenten kritischer moeten – en volgens mij ook zullen – worden over de begeleiding tijdens hun studies en de kwaliteit in het algemeen. Studeren en studenten treden in het nieuwe onderwijslandschap meer op het voorplan. Dat is voor een gedeelte onvermijdelijk. Ik denk ook dat jonge mensen daarin meer geëmancipeerd zullen en ook moeten zijn dan pakweg 20 jaar geleden. Ongetwijfeld bestaat dan ook wel het risico dat deze informatie omslaat in platte commerciële publiciteit.

Ik denk niet dat we hier te maken hebben met budgetten die uit de hand lopen. Slechts een beperkt deel van de budgetten gaat naar publiciteit in kranten en tijdschriften. Ik ben er voorstander van – en ik heb dit bij diverse gelegenheden ook aan de hogescholen en universiteiten gemeld – dat men bij het informeren en voeren van publiciteit gedragsregels zou opstellen en volgen. Een dergelijke gedragscode is een vorm van zelfregulering, zoals die ook in andere sectoren bestaat, die

## Vandenbroucke

de sector voor uitwassen en wilde concurrentie kan beschermen.

Er is nog geen ontwerpdecreet met betrekking tot studentafhankelijke financiering. Het is mijn bedoeling om in de tweede helft van april een gemengde werkgroep bijeen te roepen. Ik zal die werkgroep een werkdocument voorleggen waarin de krachtlijnen van een nieuw bekostigingsmechanisme zijn vastgelegd. Voor het zomerreces zal ik een conceptnota met de principes van het nieuwe financieringssysteem publiceren. Ik hoop dat ik voor het einde van 2005 een ontwerp van decreet bij het Vlaams Parlement kan indienen.

Ziedaar een aantal algemene beschouwingen met heel wat nuances, zoals u merkt. Zoals ik dadelijk nog zal zeggen, denk ik dat we ons wel zorgen moeten maken over de wijze waarop men publiciteit voert en de wijze waarop de informatie wordt georganiseerd. Ik denk dat daarvoor in deze fase zelfregulering nodig is in het hoger onderwijs. Ik wil daar ook wel concrete maatregelen aan verbinden, waar ik het dadelijk over zal hebben.

**De voorzitter:** Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

**Mevrouw Stern Demeulenaere:** Ik probeer altijd te spreken uit eigen ervaring. Ik heb zelf een dochter die voor die keuze staat. Als ik 's ochtends mijn brievenbus open, steken daar elke dag opnieuw reclameboodschappen in. Mijn dochter is al naar verschillende informatiedagen geweest. Ze kreeg daar verschillende oneerlijke voorstellen te horen: 'Als u bij ons komt studeren, kunt u er prat op gaan dat u binnen de kortste tijd aan werk geraakt.' Ook andere instellingen worden in een slecht daglicht gesteld: 'Als u aan die universiteit gaat studeren, zal het vinden van werk wel heel wat moeilijker liggen.' Ze gaan zelfs zo ver te zeggen: 'Als u naar onze informatiedag komt, krijgt u een gratis maaltijd aangeboden.'

Wat heeft dat allemaal nog te betekenen? Ik ondervind dat mijn dochter daardoor wel degelijk in de war wordt gebracht. Het gaat dan niet zozeer over een gratis maaltijd, maar over het feit dat men haar probeert wijs te maken dat werk zoeken toch echt niet zo gemakkelijk zal zijn als ze aan een bepaalde universiteit gaat studeren.

De jongeren mogen dan heel wat geëmancipeerder zijn dan vroeger, ik zit wel met het probleem dat mijn kind – want voor mij is het nog altijd een kind – wel degelijk in de war gebracht wordt. Van haar ouders kreeg ze namelijk altijd te horen dat wat echt telt, is dat ze later aan de kost moet komen.

Het is natuurlijk wel zo dat op papier niet echt ontoelaatbare dingen worden geschreven. Rechtstreeks tegenover de studenten klinkt het liedje echter wel heel anders. Ik baar me daar zorgen over, want ik heb me een paar uur moeten inzetten om mijn kind weer terug te brengen tot de realiteit en te zeggen dat het gaat over de inhoud. Op de SID-in's bleek er soms ook meer aandacht te gaan naar het uiterlijk van docenten dan naar hun studieproject. Als dat de basis is waarop leerlingen moeten kiezen, dan vraag ik me af waarmee we bezig zijn. Ik wil dat een halt toeroepen, want zo kan het niet verder. Momenteel zijn het uiteindelijk de ouders die erop moeten wijzen dat het de inhoud van de hele cursus is die telt en niet wat er zomaar wordt verteld op die informatiedagen. Ondertussen zitten we er echter wel mee.

**De voorzitter:** Minister Vandenbroucke heeft het woord.

**Minister Frank Vandenbroucke:** Ik kan alleen zeggen wat ik daarnet al heb gezegd: er is in de sector een zelfregulering nodig over de wijze waarop de promotie gebeurt. U moet er echter wel van uitgaan dat we in een vrije samenleving leven, waarin hogescholen en universiteiten zich natuurlijk kenbaar maken op hun manier. Jonge mensen moeten daar ook wel leren mee omgaan. Dat is niet zo eenvoudig, daar geef ik me rekenschap van, en u zeker. We kunnen echter moeilijk zeggen dat er een soort van staatsdienst komt die informatie zal geven over de kwaliteit van de scholen. Ik neem aan dat u dat niet voorstelt? We moeten dus de gulden middenweg vinden tussen enerzijds ongebreidelde, totaal gedereguleerde promotie en anderzijds de illusie dat er een soort van staatsdienst voor informatie over scholen zou kunnen worden opgericht.

**Mevrouw Stern Demeulenaere:** Er kunnen toch wel richtlijnen worden gegeven? Dat is eigenlijk het enige wat ik zou willen.

**Minister Frank Vandenbroucke:** Ik kom daarop dadelijk nog terug.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

---

– *De heer Luc Martens treedt als voorzitter op.*

**Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de wildgroei in het aantal studierichtingen van het hoger onderwijs**

**De voorzitter:** Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Sannen tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de wildgroei in het aantal studierichtingen van het hoger onderwijs.

De heer Sannen heeft het woord.

**De heer Ludo Sannen:** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn vraag om uitleg sluit aan bij de vorige. Ik beperk mijn vraag wel louter tot de hogescholen, maar de situatie kan waarschijnlijk worden doorgetrokken naar de universiteiten.

Als ik de SID-in's en de informatiefolders bekijk van de verschillende hogescholen, dan zie ik daar een aanbod waarin jongeren het almaar moeilijker hebben om zich in te oriënteren. Eigenlijk is mijn vraag ook ingegeven vanuit die invalshoek.

Sinds het nieuwe decreet op het hoger onderwijs hebben de hogescholen de bevoegdheid om zelf niet alleen hun opleidingen maar vooral ook hun afstudeerrichtingen te bepalen. In het vorige hogeschooldecreet stond in bijlage II nog duidelijk geformuleerd welke opleidingen en opties in het hoger onderwijs in de hogescholen aanwezig konden zijn, terwijl er nu dus meer verzelfstandiging is.

Ik wil in elk geval ook al duidelijk stellen dat ik bij vergelijking niet zozeer verbouwereerd ben over het aantal opleidingen dat er bestaat. Natuurlijk is er een zekere toename in de opleidingen vast te stellen ten opzichte van het vorige hogeschoolde-

creet, maar ik denk dat dit gebeurd is binnen een begeleid proces, waarin ook de Vlhora zijn rol heeft gespeeld en zijn verantwoordelijkheid heeft genomen.

De grote vrijheid van de hogescholen situeert zich vooral in de afstudeerrichtingen die ze kunnen aanreiken en die ze zelf gedeeltelijk kunnen formuleren. Ze moeten ze weliswaar eerst meedelen, zodat ze in het Hoger Onderwijsregister kunnen worden opgenomen. Een afstudeerrichting veronderstelt minstens een differentiatie in het opleidingsprogramma van 30 studiepunten.

Tussen haakjes wil ik ook opmerken dat ik geen enkel probleem heb met een grotere flexibiliteit van de studie die een student voor zichzelf uittekent. Ik heb geen problemen met majors en minors en ik heb er geen problemen mee dat een student in de loop van zijn opleidingsproces kan kiezen voor een scriptie, een stage of een specialisatie. Dat is niet mijn grootste probleem. Het probleem sluit veel meer aan bij wat mevrouw Demeulenaere zo-even zei. Wie de huidige SID-in's en informatiebrochures bekijkt, merkt dat die afstudeerrichtingen bijna worden aangeboden als opleidingen op zich. Ik heb daarom een notaatje meegebracht van de Vlhora, dat weliswaar gecontesteerd kan worden. Wie de cijfers naast elkaar legt, zou kunnen zeggen dat men van 152 naar meer dan 490 afstudeerrichtingen gaat, waarbij opleidingen en afstudeerrichtingen weliswaar samengebundeld zijn. De voorbije dagen werd daar door de ene hogeschool al wat meer op gereageerd dan door de andere, door te zeggen dat het dikwijls om 'indalingen' of 'verfijningen' ging.

Ik wil me niet vastpinnen op dit cijfergegeven, maar ik heb wel vastgesteld dat er een exponentiële groei van afstudeerrichtingen gekomen is, die in de SID-ins en in de brochures dikwijls bijna wordt aangeprezen als een opleiding op zich. Daardoor wordt het natuurlijk voor de student wel een stuk moeilijker om zich te kunnen oriënteren.

In het hogeschooldecreet hadden we trouwens opgenomen dat er een Hoger Onderwijsregister moest komen om de student te kunnen oriënteren in zijn studiekeuze. In de meer geëmancipeerde houding, waarin de student waarschijnlijk terecht zal komen, moet hij wel over correcte, transparante informatie kunnen beschikken. Het Hoger Onderwijsregister zou daarin een element zijn.



## Sannen

Het Hoger Onderwijsregister is weliswaar voor volgend jaar nog niet samengesteld, want de hogescholen hebben tot 1 mei de mogelijkheid om in te brengen welke opleidingen en afstudeerrichtingen ze zullen aanbieden. Ten laatste op 1 juni moet dat worden bevestigd door de overheid, waarna de opleidingen en afstudeerrichtingen terug te vinden zullen zijn in het Hoger Onderwijsregister. Het Hoger Onderwijsregister neemt dus niet alleen opleidingen maar ook afstudeerrichtingen op, maar de opleidingen liggen weliswaar duidelijk vast en zijn ook strikter gereguleerd.

De Vlhora heeft wel geprobeerd om afspraken te maken, maar door de concurrentiedrang, of misschien door andere elementen, houdt niet iedereen zich aan die afspraken. De hogescholen waren bijvoorbeeld overeengekomen om op het domein van de bachelor in de opvoedkunde – ik denk de orthopedie – zeker geen opsplitsingen te realiseren. In hun informatiecampagnes delen sommige hogescholen toch weer mee dat ze een eigen afstudeerrichting organiseren. Dit gaat in tegen de afspraken binnen de Vlhora.

Verder werd afgesproken dat een afstudeerrichting nooit de naam zou gebruiken van een opleiding om zeker geen misverstanden te veroorzaken. Zo is er een bachelor 'bouw'. Het is niet wenselijk om binnen de bachelor elektromechanica ook een afstudeerrichting bouw aan te bieden. Toch gebeurt dat nu. Dat creëert verwarring bij de studenten.

Ik vraag me af of het wenselijk is dat hogescholen hun informatiecampagne voor de laatstejaars van het secundair zich zo concentreren op afstudeerrichtingen. Ik vind dat ze studenten moeten aanspreken op basis van hun opleidingen. Het eerste jaar moet voldoende ruim zijn, zodat de student zich kan oriënteren en later specialiseren. Hij kan zich daarvoor mede laten leiden door zijn interesses, vaardigheden, kennis, contacten en stages.

De hogescholen verdedigen de differentiatie met het argument dat ze zo nauwer en beter kunnen aansluiten op de arbeidsmarkt. Het is onmogelijk om een opleiding te organiseren die precies biedt wat de arbeidsmarkt vraagt. Recente rap-

porten tonen zelfs aan dat afgestudeerden flexibel moeten zijn, en dat een te sterke specialisatie negatief is.

Wat is uw standpunt, mijnheer de minister, over de wildgroei aan afstudeerrichtingen? Is het mogelijk om het Hoger Onderwijsregister te bevriezen op het niveau 2004-2005 om verdere escalatie te voorkomen? We hebben het Bolognadecreet goedgekeurd, we hebben meer autonomie gegeven aan de hogescholen. Ik wil die autonomie niet inperken, maar deze wildgroei vraagt om zelfregulering. Anders moet de overheid ingrijpen. Een bevriezing van dat register zou tot een rationalisering kunnen leiden.

Kan er in de toekenning van de financiële injectie aan de hogescholen en/of later in het nieuwe financieringsmechanisme voor het geheel van het hoger onderwijs rekening worden gehouden met de mate waarin de instellingen bijdragen aan de beheersing, transparantie en coherentie van het aanbod? Overweegt u eventueel andere initiatieven om de wildgroei tegen te gaan?

**De voorzitter:** De heer Marginet heeft het woord.

**De heer Werner Marginet:** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de laatstejaarscholieren in het middelbaar onderwijs kreunen onder de vele brochures – dat hebben we hier al gehoord – die de hogescholen en universiteiten verspreiden, en waarmee ze hun studiekeuze moeten bepalen. Het aanbod aan opleidingen is dermate groot dat het een kluwen is geworden, waarbij de leerlingen steeds meer moeite hebben om een juiste keuze te maken. Met alle gevolgen van dien.

Ik heb ook een dochter in het laatste jaar secundair. Ik weet dus waarover het gaat. Het zijn niet enkel de leerlingen van het laatste jaar van het middelbaar onderwijs die daarmee moeite hebben. Een zelfde kritiek hoor je bij de centra voor leerlingenbegeleiding. Ook zij hebben moeite met de enorme toename aan studierichtingen. In 2 jaar tijd gingen we van ongeveer 150 naar ongeveer 500 richtingen. De CLB's spreken zelfs van een ware wildgroei aan opleidingen.

In Het Laatste Nieuws van 17 maart jongstleden spreekt een coördinator van het CLB Aalst. 'Het aanbod is zo onoverzichtelijk en de verschillen tussen de opleidingen zijn vaak zo subtiel dat we



## Marginet

het vaak zelf niet meer weten.' Heel vaak moeten de CLB's de leerlingen doorverwijzen naar de hogescholen en universiteiten voor meer uitleg ter zake. Het gevaar in een onoverzichtelijk studieaanbod schuilt in het feit dat leerlingen dan ook vaak misleid zijn en de verkeerde keuze maken. Dat zou een verklaring kunnen zijn waarom vele studenten er reeds na één jaar in een bepaalde opleiding mee ophouden, en dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn.

Mijnheer de minister, bent u het met de kritiek op de wildgroei aan opleidingen in het hoger onderwijs eens? Welke maatregelen hebt u genomen om iets aan de onoverzichtelijkheid van het aanbod aan opleidingen te doen? Welke maatregelen hebt u genomen om de CLB's te steunen in hun taken van leerlingenbegeleiding zodat ze deze optimaal kunnen uitvoeren?

**De voorzitter:** Mevrouw Berx heeft het woord.

**Mevrouw Cathy Berx:** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil een ander geluid laten horen. Ik ben het eens met de principiële opmerkingen van de heer Sannen. De BAMA-hervorming mag niet leiden tot een expansie van het hoger onderwijs. Studenten moeten – en dit is fundamenteel – adequate, volledige en transparante informatie krijgen over opleidingen en afstudeerrichtingen. Het debat over het aantal opleidingen en richtingen moet worden gevoerd. Ik pleit ervoor om een duidelijk onderscheid te maken tussen die twee en er geen amalgaam van te maken.

Ik stel me vragen bij de aangehaalde studie, net zoals de onderwijswereld zelf. De heer Sannen heeft zelf al een aantal nuances aangebracht. Het doel van de studie was zeer duidelijk niet om een vergelijking te maken van de situatie vóór en na de BAMA-hervorming. Nochtans wordt de informatie in deze vraag om uitleg zo gebruikt. Er werden met name verschillende criteria gebruikt voor de telling vóór en na de hervorming. Bij telling vóór de BAMA werden voortgezette opleidingen niet meegeteld. Voor de telling na BAMA werden ze wel meegeteld, in die zin dat de banaba's en de manama's en de opleidingen uit het HOSP wel degelijk werden meegeteld om tot dat hoge cijfer van 400 te komen.

Bovendien, wanneer het aantal afstudeerrichtingen wordt verminderd, kampt een instelling tijdelijk met een stijging van het aantal. De studenten moeten immers de kans krijgen om die oorspronkelijke opleidingen af te maken. Ik heb begrepen, mijnheer Sannen, dat u zich niet fixeert op dat cijfer. Het gaat u ook om de manier waarop wordt omgesprongen met het aanbod. De concurrentie speelt blijkbaar een rol. De scholen gebruiken verzoeken voor commerciële doelstellingen, met name om abituriënten die nog wat groen zijn achter de oren, te lokken. U hebt ook vragen bij het motief om bijkomende afstudeerrichtingen te realiseren.

Dat is een karikatuur van de werkelijkheid. De nieuwe richtingen worden zeker niet altijd louter en alleen gebruikt als lokaas. In vele gevallen is er wel degelijk sprake van een goed onderbouwde basis en van een achtergrond die veel verder gaat dan concurrentie. Mijnheer Sannen, u wijst verder op het belang van de basisopleiding en op het nadeel van doorgedreven specialisatie. Ik geef één concreet voorbeeld om dit te weerleggen, namelijk de toegepaste bijzondere jeugdcriminologie. Die richting is gestoeld op het wetenschappelijk onderzoek dat aan de hogeschool in kwestie werd uitgevoerd en in overleg met Rotterdam en Manchester werd uitgebouwd. Het gaat daar om een problematiek die zich concentreert in de grootsteden. Daarom vond men het verantwoord om aan een dergelijke opleiding te werken. Dat kan een meerwaarde betekenen, zowel voor het onderwijs als voor de student. In ieder geval blijven de afgestudeerden opvoeder, maar dan met een bijzondere knowhow op een bepaald vlak. Zo kan ik nog voorbeelden noemen.

We moeten voorzichtig zijn. Te veel vrijheid is niet goed, te veel staatsdirigisme is ook niet de bedoeling. We zouden wel kunnen werken met bijkomende voorwaarden. We zouden per afstudeerrichting een minimumaantal aan studenten kunnen opleggen. Dat is veel zinvoller dan de situatie te vervormen tot een karikatuur. Ik pleit voor een stevig en positief debat met maximaal respect voor de autonomie van de hogeschool, met goede randvoorwaarden en criteria.

**De voorzitter:** Minister Vandenbroucke heeft het woord.

**Minister Frank Vandenbroucke:** Mijnheer Sannen, vooraf wens ik te benadrukken dat uw vraag beperkt is tot het hogescholenonderwijs, maar

## Vandenbroucke

dat uiteraard eenzelfde probleemstelling over het aanbod in het universitair onderwijs kan worden geformuleerd. Ik focus in mijn antwoord echter, net zoals u in uw vraag, vooral op het hogeschoolonderwijs.

Ik ben het eens met u, mevrouw Berx, dat de allereerste persberichten er een amalgaam van maakten. Allerlei opleidingen en afstudeerrichtingen werden met elkaar vermengd. Dat maakte een reactie erg moeilijk. Ik wil dat onderscheid benadrukken en hanteren. Ik zal om te beginnen de diverse stappen in het proces overlopen.

Een eerste stap is de omvorming van het bestaande opleidingsaanbod naar de BAMA-structuur in uitvoering van het structuurdecreet. Het klopt dat het inderdaad niet de bedoeling was dat deze omvorming gepaard zou gaan met een aanzienlijke uitbreiding van het opleidingsaanbod. De koepel van de hogescholen, de Vlaamse Hogescholenraad, heeft in 2003 het lovenswaardige initiatief genomen om voor het geheel van de basisopleidingen aan de hogescholen een omvormingsvoorstel uit te werken. De toenmalige Vlaamse Regering heeft besloten dit voorstel als leidraad bij de omvorming aan te nemen.

In dit voorstel van Vlhora werden een aantal opties, waarvan het aanbod tot academiejaar 2003-2004 jaarlijks werd vastgelegd in een bijlage bij het hogescholendecreet, verzelfstandigd tot bachelors- of mastersopleidingen. Zo werden de opties elektriciteit en elektronica van het grauaat elektriciteit verzelfstandigd tot twee bachelors elektrotechniek en elektronica-ICT. Deze verzelfstandiging van bestaande opties heeft geleid tot een hoger aantal opleidingen dan voorheen, maar het ging hier om een weloverwogen operatie van verzelfstandiging van bestaande opties van hogeschoolopleidingen. U bent de auteurs van dit decreet, dus u zult dit wel weten.

Omvorming van opties die de hogescholen niet organiseerden heeft de Vlaamse Regering trouwens consequent afgewezen. Hierbij mag u niet vergeten dat sinds het hogescholendecreet van 1994 het opleidingsaanbod aan de hogescholen feitelijk bevroren was en dat dit na 10 jaar de eerste gelegenheid was om het aanbod wat te moderniseren. Wat volgt is een illustratie daarvan.

Ook andere elementen hebben ertoe geleid dat er vanaf het academiejaar 2004-2005 meer hogeschoolopleidingen zijn dan vóór het structuurdecreet. Ik som ze op. Het structuurdecreet zelf voorzag in drie nieuwe opleidingen die door de toenmalige meerderheid zelf in het decreet werden ingeschreven: netwerkeconomie, kunststofverwerking en maatschappelijke veiligheid. Er werden – eveneens decretaal – drie nieuwe masters, gericht op studenten met een grauaatsdiploma, in het leven geroepen: master in de verpleegkunde en de vroedkunde, master in het toerisme en master in het sociaal werk. Deze opleidingen worden door de universiteiten en hogescholen samen georganiseerd.

Verder is het mogelijk gemaakt dat de instellingen opleidingen in een andere taal aanbieden, voor zover ze ook de Nederlandstalige opleiding aanbieden. Deze decretale mogelijkheid zorgt voor een ontubbeling van taalvarianten, die telkens als aparte opleiding worden geteld.

Artikel 123 van het structuurdecreet heeft het ook mogelijk gemaakt dat voortgezette opleidingen zouden 'indalen'. Indalen betekent dat er een voortgezette opleiding, een master-na-master, wordt omgevormd tot een initiële master. Daardoor zijn er onder meer in het studiegebied handelswetenschappen en bedrijfskunde een aantal masters bijgekomen, maar er zijn ook voortgezette opleidingen verdwenen.

Ten slotte hebben enkele hogescholen afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie overgenomen, wat nog eens drie masters toevoegt. Ik wil beklemtonen dat deze toename aan opleidingen steeds binnen de juridische grenzen van de vigerende hogeronderwijsregelgeving is gebeurd, en in de meeste gevallen zelfs via decretale weg. In de mediaberichtgeving werden verschillende cijfers vermeld over het aantal opleidingen. Op het niveau van hogeschoolopleidingen wens ik volgende cijfers te geven.

Ik stel voor dat iedereen een kopie van mijn antwoord krijgt want ik wil verwijzen naar een tabel. Ik geef u alvast de conclusie. Op basis van het hogescholendecreet waren er in totaal 88 opleidingen, op basis van het BAMA-decreet zijn dat er 142 geworden. Daarin spelen een aantal van de opgesomde elementen een rol.

**Vandenbroucke**

De meest opvallende stijging van het aantal opleidingen is te vinden in het studiegebied 'industriële wetenschappen en technologie en nautische wetenschappen'. De stijging daar heeft zoals gezegd te maken met het verzelfstandigen van bestaande opties tot opleidingen. Dit gebeurde op voorstel van Vlhora en met akkoord van mijn voorgangster. Voordien bestond er in dit studiegebied bijvoorbeeld één kandidatuur in de industriële wetenschappen. Deze werd naar vijftien bachelors omgevormd, inclusief drie taalvarianten. Omdat niet alle hogescholen het over een zelfde opleidingsprofiel eens raakten, leunen sommige opleidingen aan verschillende hogescholen inderdaad dicht bij elkaar aan. Zo heeft de ene hogeschool een bacheloropleiding elektronica-ICT en een andere informatica. Een verdere integratie van de opleidingenstructuur zou wenselijk zijn, maar ik beschouw deze toestand niet als erg problematisch.

Ook aan de universiteiten is het aantal opleidingen na de omvormingsoperatie iets groter dan het aantal opleidingen ervoor. Op zich is dit geen probleem omdat de omvormingsoperatie geen één-op-één-operatie was. Ook aan de universiteiten zijn de kandidaatsopleidingen in de toegepaste wetenschappen omgevormd naar afzonderlijke bacheloropleidingen, die overeenstemmen met de vroegere afstudeerrichtingen. De transparantie naar de studenten komt hier niet in het gedrang.

Ik wil er verder op wijzen dat één basisopleiding en 31 voortgezette opleidingen van de hogescholen niet omgevormd werden. Dertien voortgezette opleidingen werden omgevormd tot een postgraduaat. Aan de universiteiten werden 56 opleidingen niet omgevormd: 9 basisopleidingen en 47 voortgezette opleidingen. Elf voortgezette opleidingen werden omgevormd tot een postgraduaat. Dit is op zich al een zekere – weliswaar beperkte – rationalisering.

Kijken we vervolgens naar het niveau afstudeerrichting. Binnen de erkende opleidingen kunnen de hogescholen en universiteiten overeenkomstig het structuurdecreet volledig zelfstandig afstudeerrichtingen creëren en organiseren. Deze laten hen toe te differentiëren binnen het opleidingsprogramma voor ten minste dertig studiepunten, wat overeenstemt met de helft van een voltijds jaar-

programma. Zij dienen de afstudeerrichtingen wel jaarlijks te melden aan het Hoger Onderwijsregister, beheerd door de NVAO.

Ik wil de in de media geciteerde stijging van 150 opties tot 500 afstudeerrichtingen enigszins nuanceren, maar niet tegenspreken. Bij het berekenen van deze cijfergegevens zijn de opleidingen en de afstudeerrichtingen samengesteld.

Zoals ik daarnet al heb aangegeven, is een stijging van het aantal opleidingen eigen aan de omvormingstechniek. Indien we geen rekening houden met de opleidingen en per studiegebied enkel het aantal opties van het hogescholendecreet en afstudeerrichtingen in het Hoger Onderwijsregister bekijken, krijgen we een vrij accuraat beeld.

Ik heb de tabel bij me, maar ik ben niet van plan alles hier voor te lezen. Ik wil me tot het eindtotaal op de onderste rij beperken. Het gaat om 91 opties van het hogescholendecreet en om 415 afstudeerrichtingen in de nieuwe structuur. Dit overzicht is op een telling door het departement Onderwijs gebaseerd. De Vlhora betwist deze cijfers en komt in de eigen inventaris uit op een totaal van 364 afstudeerrichtingen. Vooral wat de professionele bacheloropleidingen betreft, liggen de cijfers van de Vlhora lager dan die van het departement Onderwijs.

We moeten deze cijfers uiteraard correct interpreteren. Verschillende afstudeerrichtingen verschillen enkel van naam en dekken eigenlijk dezelfde inhoud. De opleidingen in de gezondheidszorg vormen een goed voorbeeld. Officieel gaat het om 21 afstudeerrichtingen. Uit de inhoud van deze richtingen blijkt evenwel dat geriatrische verpleegkunde onder verschillende namen meermaals wordt aangeboden. Indien we de vergelijkbare naamgeving in rekening brengen, komen we op een totaal van elf in plaats van 21 afstudeerrichtingen. Hetzelfde geldt voor de opleiding office management. Officieel zijn er 19 afstudeerrichtingen. Indien we rekening houden met de synoniemen, blijkt het slechts om vijf afstudeerrichtingen te gaan. Dit is uiteraard nog steeds vrij veel. In de opleiding bedrijfsmanagement reduceert dezelfde oefening het aantal verschillende afstudeerrichtingen van 30 tot 9. Zoals de Vlhora reeds heeft verklaard, situeert het probleem zich in eerste instantie bij de onduidelijke en ontransparante naamgeving.

## Vandenbroucke

In een aantal studiegebieden valt een stijging van het aantal afstudeerrichtingen perfect te begrijpen. De kunstopleidingen zijn een goed voorbeeld. In een aantal studiegebieden, zoals gezondheidszorg, industriële wetenschappen en technologie, valt de stijging redelijk te noemen. Ik kan begrijpen dat de hogescholen inspelen op de trend naar een meer vraaggerichte curriculumontwikkeling. Major- en minorsystemen, keuzevakken en dergelijke hebben altijd al een zekere differentiatie van het aanbod mogelijk gemaakt.

In verschillende opleidingen en opties waren vroeger ook afstudeerrichtingen. Ze werden enkel niet als dusdanig geïdentificeerd. De huidige afstudeerrichtingen maken de differentiatie zichtbaarder. Op deze manier wordt de transparantie voor de studenten eigenlijk groter.

Ik kan begrip opbrengen voor het streven van instellingen om hun sterktes te benadrukken. De instellingen willen een zo ruim mogelijk publiek aanspreken. Indien een instelling een afstudeerrichting in een bepaalde opleiding dezelfde benaming geeft als een andere opleiding in een andere instelling, maakt ze zich in mijn ogen echter schuldig aan oneerlijke en verdoken concurrentie.

In bepaalde studiegebieden is de redelijkheid met betrekking tot het aantal afstudeerrichtingen wel degelijk zoek. De studiegebieden waar naar mijn mening het sterkst met het aantal afstudeerrichtingen wordt overdreven, zijn handelswetenschappen en bedrijfskunde. Bij de professioneel gerichte bachelor-opleidingen gaat het hier maar liefst om een verzevenvoudiging van het aantal. Volgens mij is de vraaggestuurde differentiatie van het aanbod in deze studiegebieden in een onverantwoorde proliferatie omgeslagen.

De heer Sannen heeft gelijk wanneer hij stelt dat de proliferatie van het opleidingsaanbod op het niveau van de afstudeerrichtingen binnen de bachelor- en masteropleidingen aan de hogescholen een probleem vormt. Ook wanneer de cijfers correct worden geïnterpreteerd, blijft dit evident. In sommige studiegebieden vormt het aantal afstudeerrichtingen het probleem. In andere gevallen gaat het om de benaming van de afstudeerrichtingen en om de propagandametho-

de van sommige hogescholen om deze afstudeerrichtingen als echte opleidingen te presenteren.

Het is steeds de bedoeling van de BAMA-hervorming geweest om het hogeronderwijsaanbod in binnen- en buitenland transparanter te maken. Wat zich nu afspeelt, levert geen bijdrage tot het creëren van een transparanter aanbod. Iedere potentiële student zou zijn weg moeten vinden. Tijdens de omvorming heeft de erkenningscommissie steeds gesuggereerd om de opleidingsbenamingen in het hoger onderwijs zo uniform en zo transparant mogelijk te houden. Ik denk dat we hierin zijn geslaagd op het niveau van de opleidingen. Het valt te betreuren dat de sector er niet in slaagt deze lijn op het niveau van de afstudeerrichtingen door te trekken.

Wat dit laatste punt betreft, is duidelijk een taak voor Vlhora weggelegd. De Vlhora is zich bewust van de draagwijdte van de problematiek en heeft reeds voorstellen van richtlijnen met betrekking tot de benaming van afstudeerrichtingen naar voren gebracht.

Ik blijf de verantwoordelijkheid in eerste instantie alvast bij de sector leggen. Uit mijn contacten van de afgelopen dagen is gebleken dat de sector zich van de problematiek bewust is. De betrokkenen beseffen dat ze hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Ik verwacht bijgevolg dat de hogescholen zelf overeenstemming over een transparante regeling voor de afstudeerrichtingen zullen bereiken. Mijns inziens, zou die regeling een aantal minimale bepalingen moeten omvatten. Ten eerste, in die studiegebieden waar het probleem zich overduidelijk stelt, moet het aantal afstudeerrichtingen worden beperkt. Ten tweede, er moet overeenstemming over de benaming van afstudeerrichtingen komen. Ten derde, de hogescholen moeten een gedragscode over de promotie voor afstudeerrichtingen opstellen. Ik reken erop dat de nodige afspraken op korte termijn zullen worden gemaakt. Indien de Vlhora hier niet in slaagt, zal ik me genoodzaakt zien om een aantal stringenter regels met betrekking tot de benaming van afstudeerrichtingen decretaal vast te leggen.

Momenteel zijn de hogescholen verplicht om de afstudeerrichtingen in het Hoger Onderwijsregister te vermelden. Een aantal vertegenwoordigers van hogescholen hebben me informeel gevraagd



**Vandenbroucke**

om deze verplichting te laten vallen. Ik ben absoluut niet van plan dit verzoek in te willigen. De hogescholen promoten hun afstudeerrichtingen alsof het opleidingen zijn. Op die manier benadrukken ze dat afstudeerrichtingen een belangrijke dimensie van het aanbod vormen. Het is bijgevolg evident dat afstudeerrichtingen in het Hoger Onderwijsregister worden opgenomen.

Voor de invoering van de BAMA-structuur kenden de universiteiten geen met de opties van de hogescholen vergelijkbare verplichtingen of beperkingen inzake afstudeerrichtingen. Deze afstudeerrichtingen werden nergens decretaal of bij besluit vastgelegd. De Vlaamse overheid had bijgevolg geen zicht op het aantal afstudeerrichtingen. Hierdoor is het momenteel onmogelijk om te ontdekken of zich na de omvormingsoperatie een daling of een stijging van het aantal afstudeerrichtingen heeft voorgedaan. Uit een steekproef bij een aantal opleidingen, waaronder psychologie, rechten, wiskunde en geneeskunde, blijkt evenwel dat we op dit vlak geen grote verschillen kunnen vaststellen.

Het mogelijke aanbod aan opleidingen ligt vast in besluiten van de Vlaamse Regering. Enkel de erkende opleidingen kunnen in het Hoger Onderwijsregister worden vermeld. Op dit niveau is dan ook geen sprake van wildgroei. Het structuurdecreet heeft de instellingen vrij gelaten in het organiseren van afstudeerrichtingen. Tot en met het academiejaar 2003-2004 lag het aanbod aan opties vast in een bijlage bij het hogescholendecreet. De BAMA-structuur is pas vanaf het academiejaar 2004-2005 van start gegaan. Heel wat masteropleidingen vangen pas aan in het academiejaar 2007-2008. De instellingen zijn nog volop bezig met de organisatie van de masteropleidingen. We kunnen momenteel dan ook niet garanderen dat de afstudeerrichtingen van elke masteropleiding reeds correct zijn ingevuld.

Ik reken op de capaciteiten van de sector om het aanbod zelf te reguleren. De sector moet goed beseffen dat ik, indien ze hier niet in slaagt, niet zal aarzelen om strengere reguleringsmechanismen in te voeren. De zelfregulering moet in het Hoger Onderwijsregister zichtbaar worden. Even 'bevrozen' van het Hoger Onderwijsregister lijkt me geen aangewezen middelen om wildgroei

tegen te gaan. Het Hoger Onderwijsregister is geen reguleringsinstrument. In het Hoger Onderwijsregister wordt het aanbod geregistreerd en ter beschikking van de buitenwereld gesteld. Ik hoop dat de informatie die de instellingen in het Hoger Onderwijsregister vermelden, met de inhoud van hun eigen wervende publicaties overeenstemt. De hogescholen mogen in het Hoger Onderwijsregister geen andere informatie dan in hun eigen brochures geven. Ik zal de regeringscommissarissen de opdracht geven dit te controleren. De opeenvolgende onderwijsdecreten hebben de instellingen een grotere autonomie verschaft. De instellingen moeten deze autonomie nu ook waar maken.

In de nu bevroren enveloppefinanciering van de hogescholen werd rekening gehouden met het aantal financierbare studenten van een basisopleiding. Indien zich niet voldoende studenten voor een opleiding in een hogeschool inschreven, werd deze opleiding gewoonweg niet gefinancierd. In het verleden ging het jaarlijks slechts om enkele opleidingen. Het overgrote deel van de opleidingen telde voldoende studenten om voor financiering in aanmerking te komen.

Hoewel de studentenpopulatie slechts licht stijgt, zijn er momenteel meer basisopleidingen dan vroeger. Indien we dezelfde redenering voor de BAMA-opleidingen zouden toepassen, zou een even grote groep studenten over meer opleidingen worden gespreid en zouden meer opleidingen niet financierbaar blijken. Op deze manier zou in het nieuwe financieringssysteem reeds een rationalisatieprincipe op het niveau van de opleidingen kunnen worden ingebouwd.

Mijn administratie bereidt momenteel mogelijke denksporen voor. Ik heb de administratie verzocht om rationalisatie-elementen in het nieuwe systeem in te bouwen. Zo zouden we het aantal afstudeerrichtingen een rol in de financiering kunnen laten spelen. Instellingen met een rationeel aanbod zouden meer stimulansen krijgen dan instellingen die hun aanbod over een veelvoud aan afstudeerrichtingen spreiden.

Dit systeem is perfect mogelijk. We moeten evenwel behoedzaam te werk gaan. In de kunstopleidingen, bijvoorbeeld, bestaat de sterkte van ons onderwijs net uit de brede waaier aan instrumenten of vrije kunsten die, vaak aan een internationaal studentenpubliek, worden aangeboden. Bij



## Vandenbroucke

het creëren van een nieuw financieringssysteem moeten we een subtiel evenwicht tussen regulering, zelfregulering en controle zoeken.

Sommige hogescholen verdedigen zich met de stelling dat het nieuwe financieringssysteem studentgerelateerd zal zijn en dat de overheid hen bijgevolg dwingt om studenten te zoeken. Ik vind dit een erg merkwaardige redenering. De overheid dwingt niemand. Als ik het goed heb begrepen, pleiten de hogescholen en de universiteiten er trouwens zelf voor om de nieuwe financiering grotendeels studentgerelateerd te maken.

Binnenkort zal ik een technische werkgroep installeren die het nieuwe systeem moet uitwerken. De vertegenwoordigers van de universiteiten, de hogescholen, het personeel en de studenten zullen in deze werkgroep een plaats krijgen. Nog voor het zomerreces zal ik een conceptnota over de uitgangspunten van het nieuwe financieringssysteem publiceren.

Momenteel werken de instellingen de BAMA-hervorming en de flexibilisering in de praktijk uit. De proliferatie van het aanbod aan afstudeerrichtingen is een smet op het blazoen van het hoger onderwijs. Voor het overige mogen we deze ingrijpende transformatie van het Vlaams hoger onderwijs zeer geslaagd noemen. Ik vind niet dat we nieuwe initiatieven moeten nemen om de sector opnieuw meer te reguleren. De uitgangspunten van de hervorming vormen een evenwichtig geheel. Mijn vertrouwen in de sector en, meer bepaald, in het vermogen van de sector om de toegekende autonomie op een verstandige manier te hanteren, is wat gedeukt, maar zeker niet verdwenen. Ik ga ervan uit dat de problematiek aangaande de afstudeerrichtingen een met vele veranderingen gepaard gaande kinderziekte is.

Naast het inbouwen van stimuli tot rationalisatie in het nieuwe financieringssysteem, kan ook het hele accreditatieproces nog een invloed op het onderwijsaanbod hebben. De inhoud van en de samenhang tussen de opleidingsprogramma's zullen immers een onderdeel van het zelf-evaluatie-rapport vormen. Dit rapport zal op zijn beurt als leidraad voor de visitaties en voor de uiteindelijke accreditatie fungeren. Ik hoop en

vertrouw erop dat de sector zijn verantwoordelijkheid zal opnemen.

**De voorzitter:** De heer Sannen heeft het woord.

**De heer Ludo Sannen:** Ik dank de minister voor zijn uitvoerig en duidelijk antwoord. Hij heeft ons een mooi overzicht van de situatie gegeven.

Indien ik de minister goed heb begrepen, is het aantal afstudeerrichtingen volgens het departement Onderwijs van 91 tot 415 gegroeid. Dit is een nog grotere proliferatie dan ik daarnet zelf heb aangegeven. De minister heeft deze proliferatie met andere woorden erkend.

Ik heb geen vragen over de opleidingen gesteld. Ik heb een probleem met de afstudeerrichtingen. Ik denk hierbij vooral aan de studenten die zich moeten oriënteren. Volgens de minister wordt eenzelfde inhoud onder verschillende benamingen aangeboden. Voor een student die zich moet oriënteren, moet deze toestand een probleem vormen.

Ik heb opgevangen dat het hoger onderwijs de intentie heeft om hiervan werk te maken en voor meer eenduidigheid in de afstudeerrichtingen te zorgen. Ik denk hierbij niet enkel aan de naamgeving. Ik hoop dat het aantal verschillende afstudeerrichtingen ook zal worden gereduceerd.

Ik wil er ook nog op wijzen dat men, in toekomstige campagnes voor laatstejaars van het secundair onderwijs, zich vooral moet concentreren op de opleidingen, en minder op de afstudeerrichtingen. Het zijn de opleidingen waarvoor men eerst moet kiezen. Afstudeerrichtingen zijn evoluties die studenten doormaken terwijl ze bezig zijn met een opleiding. Voor een student is het vrijwel onmogelijk rekening te houden met wat een afstudeerrichting zoal kan inhouden. In Nederland kende men vroeger al de propaedeuse. We moeten de iets grotere algemeenheid die aanwezig is in het eerste jaar, handhaven. Het is immers nodig dat studenten zich daarna voort kunnen oriënteren.

Hogescholen klagen over de werkdruk. Ik wil het nu niet hebben over de middelen van de hogescholen, maar een nieuwe afstudeerrichting vergt het invullen van dertig aparte studiepunten. Wanneer een hogeschool volgend jaar 12 nieuwe afstudeerrichtingen organiseert, en dat vakinhoudelijk

**Sannen**

kwalitatief wil doen, dan komt dit neer op ongeveer 24 voltijdse equivalenten. Hoe kan een hogeschool dit kwalitatief blijven doen? Ofwel komt een proliferatie van de naamgeving niet overeen met een proliferatie van de inhoud. Dan zijn we echter verkeerd bezig.

**De voorzitter:** Mevrouw Berx heeft het woord.

**Mevrouw Cathy Berx:** Mijnheer de minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreide antwoord. Ik onthoud uit uw antwoord dat we de hogescholen niet mogen verwijten dat ze doen wat het decreet heeft toegelaten of zelfs opgelegd. Verder begrijp ik dat het in zekere zin, zij het niet alleen, een semantisch probleem is. Het is een probleem van naamgeving en er is duidelijkheid nodig.

Uw uitspraak dat de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij de sector zelf moet berusten, charmeert me. De sector is zich bewust van de problemen en moet in eerste instantie de kans krijgen om zelf zijn verantwoordelijkheid op te nemen. Dat getuigt van een groot vertrouwen in de sector. Er moeten een aantal juiste stimulansen worden gegeven om juiste oplossingen te bereiken.

U zegt dat wordt bekeken of het aantal afstudeer-richtingen in rekening moet worden gebracht. Wie een rationeler aanbod heeft, zou daar als het ware een voordeel uit kunnen putten wat de financiering betreft. Ik hoop echter dat dan ook rekening wordt gehouden met het aantal studenten in die diverse richtingen. Dat kan immers een belangrijke factor zijn. Er is immers een verschil tussen een afstudeerrichting met 500 studenten en verschillende afstudeerrichtingen naast elkaar met 10 tot 20 studenten.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

– *De heer Ludo Sannen treedt als voorzitter op.*

**Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandembroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie over studiebeurzen**

**De voorzitter:** Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot de heer Vandembroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie over studiebeurzen.

De heer Martens heeft het woord.

**De heer Luc Martens:** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, mijn betoog zou bijzonder kort kunnen zijn. Ik kan uw antwoord immers lezen in een persmededeling, mijnheer de minister. Ik heb mijn vraag geformuleerd voor die persmededeling op woensdag 16 maart er was. Dat is ook niet het punt.

Het is misschien goed, ook voor de parlementaire stukken, dat we ter verduidelijking terugkomen op dit probleem.

Mijn uitgangspunt is inderdaad de ervaring van een Franse student, Dany Bidar. Hij had medische verzorging nodig en verhuisde daarvoor naar Londen. Hij maakte daar zijn middelbare studies af en wilde daarna naar de universiteit. Hij deed een beroep op een studiebeurs. Dat verzoek werd geweigerd. Hij trok naar de rechtbank en kreeg daar opnieuw te horen dat hij geen recht had op een beurs.

De Britse rechtbank raadpleegde het Europees Hof van Justitie. Dit kwam tot de conclusie dat de bevoegdheid van Europa uitdeint. Dit soort vragen viel vroeger niet onder de Europese jurisprudentie en vandaag wel. Ze vallen onder de Europese verdragen die we hebben afgesloten. Volgens het Hof van Justitie kan een lidstaat wel verblijfsvoorwaarden stellen, maar eens iemand daar legaal verblijft kan hij niet worden gediscrimineerd op basis van nationaliteit. Ten slotte zegt het hof dat een land bijkomende voorwaarden kan stellen om een onredelijke last af te wen-

**Martens**

den, maar de persoon in kwestie – in dit geval een student – moet daar redelijkerwijs aan kunnen voldoen. Ik heb begrepen dat dit voor ons geen enorme problemen veroorzaakt. Het gaat om een graad van integratie waarvan iemand zou moeten getuigen.

Stemmen onze voorwaarden voor niet-Belgen overeen met de uitspraken van het Hof van Justitie? De financiële voorwaarden zijn niet de minst belangrijke. De aanvrager mag een bepaald inkomen niet overschrijden om aanspraak te kunnen maken op een studiebeurs. Hoe zullen de financiële voorwaarden voor de toekenning van studietoelagen worden getoetst voor een Europees student? We moeten hiervoor Financiën raadplegen. Die systemen zijn niet identiek in de verschillende Europese landen. Er zijn bijkomende voorwaarden in verband met het kadastraal inkomen. Hoe wordt dat gecontroleerd? Hoe verhoudt dat zich tot onze voorwaarden? Hoe kan een 'zekere mate van integratie' worden gedefinieerd?

**De voorzitter:** Mevrouw Michiels heeft het woord.

**Mevrouw An Michiels:** Mijnheer de minister, ik heb dezelfde vraag over die objectieve bepalingen in verband met een 'zekere mate van integratie'.

We hebben in de persmededeling gelezen dat het om een zeer klein aantal mensen zou gaan die in aanmerking zouden komen voor een studiebeurs. Beschikt u intussen over concrete cijfers? Of blijven we bij de theoretische veronderstelling van 10 procent?

**De voorzitter:** Minister Vandenbroucke heeft het woord.

**Minister Frank Vandenbroucke:** Ik zal eerst even ingaan op de vraag van mevrouw Michiels. We kunnen dat aantal niet precies achterhalen. Het gaat duidelijk om een marginale groep. Mijn administratie zegt me dat de betrokken groep 3.000 mensen omvat. Als we veronderstellen dat 10 procent daarvan beursgerechtigd is, dan maken we al een zeer hoge inschatting. Dat zijn er dus maximum 300. Dat is een heel kleine groep tegenover het totale aantal beursstudenten. We kunnen dat niet preciezer berekenen. Ik heb deze cijfers bekendgemaakt om aan te tonen dat we ons zor-

gen maakten over een marginaal probleem. We laten al een zekere ruimte aan mensen die niet de Belgische nationaliteit hebben.

Aan de hand van dit thema kunnen we nagaan hoe Europa denkt over onderwijsvoorzieningen zoals de studiefinanciering. Dat is een principiële punt. We moeten de consequenties daarvan kunnen inschatten. Europa laat de organisatie van ons onderwijs niet ongemoeid. Daar moeten we eens bij stilstaan. De kwestie is kwantitatief niet aanzienlijk daarom heb ik meteen via de pers gereageerd. Dit wil niet zeggen dat het principiële gezien geen belangrijke kwestie is.

In het decreet van 30 april 2004 betreffende de studiefinanciering en studentenvoorzieningen in het hoger onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap komen EU-onderdanen zonder economische band met België niet in aanmerking voor een studiefinanciering. Artikel 12 van het decreet zegt immers dat, indien een student niet beschikt over de Belgische nationaliteit, hij slechts in aanmerking komt voor een studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap als hij aan volgende voorwaarden voldoet. Hij is een in België verblijvend kind van een EU-onderdaan die in België arbeid verricht of verricht heeft en die zich kan beroepen op artikel 12 van de verordening 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrij verkeer van werknemers binnen de Unie. Of hij beschikt over een permanente verblijfsvergunning. Of hij is een kind van kandidaat-vluchteling en zijn asielaanvraag werd ontvankelijk verklaard. In die gevallen speelt de Belgische nationaliteit niet als een beperkende voorwaarde. In essentie wijst dat op economische banden voor EU-onderdanen. Dat is de achterliggende filosofie.

Het arrest-Bidar van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap gaat bijgevolg verder dan de huidige reglementering in Vlaanderen. Eens een student legaal op het grondgebied verblijft, mag er niet gediscrimineerd worden op basis van nationaliteit met betrekking tot studiebeurzen aan studenten ter dekking van kosten van levensonderhoud.

Momenteel gebeurt het reeds dat kinderen van EU-onderdanen die in België werken of gewerkt hebben, een studiefinanciering aanvragen en/of krijgen van de Vlaamse Gemeenschap. Voor deze studenten gelden uiteraard dezelfde financiële

**Vandenbroucke**

voorwaarden als voor Belgische studenten. Dit betekent dat het inkomen van dergelijke studenten moet worden berekend op basis van het inkomen van de ouders dat in het buitenland werd verdiend. In dat geval dient de afdeling Studietoelagen zich te baseren op een aanslagbiljet van een EU-land, wat uiteraard soms interpretatieproblemen met zich brengt, niet enkel met betrekking tot de taal, maar ook met betrekking tot het specifiek fiscaal regime van het land in kwestie.

Dat is inderdaad ingewikkeld, mijnheer Martens. Het is absoluut niet evident. De Europese Unie begeeft zich niet alleen op het terrein van sociale voorzieningen in het onderwijs, maar heeft ook een bepaalde architectuur voor ogen met als basis het gastlandprincipe. Dat zal voor geen enkel gastland eenvoudig zijn. Bij ons zijn die problemen niet omvangrijk, maar ik kan me inbeelden dat een land als Nederland daarmee wel meer geconfronteerd wordt. Daar zijn de voorwaarden voor studiefinanciering veel minder selectief. Dat is een fameus administratief probleem voor zo'n land, los van het financiële aspect.

De vraag over integratie is voor ons wel van groter belang. Volgens het arrest-Bidar mag een ontvangende lidstaat beslissen enkel steun toe te kennen aan studenten die blijk geven van een zekere mate van integratie in de samenleving van deze staat, zodat de toekenning van steun aan studenten uit andere lidstaten geen onredelijke last wordt die het totale bedrag van door deze staat toekenbare steun zou kunnen beïnvloeden. Het arrest-Bidar verduidelijkt expliciet dat de vaststelling dat de betrokken student gedurende een bepaalde tijd in de ontvangende lidstaat verblijf heeft gehouden, het bestaan van een zeker mate van integratie aantoont.

Ik denk dat we ons het best hierop baseren en een bepaalde tijd, een aantal jaren als norm hanteren. Een wijziging van het decreet in die zin zal worden voorgesteld. U hoort dat ik nog geen precieze termijn vooropstel. Ik wil daarover nog even nadenken en zal daaromtrent zeker met u ook nog de discussie aangaan. Het lijkt me het eenvoudigste om integratie te koppelen aan verblijfsduur. Op

deze manier kunnen we het beurstoerisme vermijden.

**De voorzitter:** De heer Martens heeft het woord.

**De heer Luc Martens:** Ik dank u voor uw helder antwoord, mijnheer de minister. Blijkbaar moeten we hier nog over praten. Een adequaat antwoord zal niet eenvoudig zijn. Uw antwoord geldt dan nog alleen maar voor Vlaanderen. Een gedegen antwoord kan alleen voortvloeien uit een overleg met de overige Europese ministers van Onderwijs. We hoeven niet noodzakelijk allemaal een identiek instrumentarium te ontwikkelen, maar toch een vergelijkbaar beleid. U wilt dit met plezier opvolgen; ik zal dat ook doen.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

---

**Vraag om uitleg van mevrouw An Michiels tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aangekondigde verlaging van de leerplicht naar 5 jaar**

**De voorzitter:** Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Michiels tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aangekondigde verlaging van de leerplicht naar 5 jaar.

Mevrouw Michiels heeft het woord.

**Mevrouw An Michiels:** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de verlaging van de leerplicht van 6 naar 5 jaar is reeds geruime tijd onderwerp van gesprek, op sommige momenten acuter dan op andere. Op zich zijn er natuurlijk heel wat argumenten om te pleiten voor deze verlaging, niet in het minst omdat het grootste deel van de Vlaamse 5-jarigen al dagelijks naar school gaat. U hebt daarnaar verwezen in uw beleidsnota. Een aantal belangrijke vragen, waarvan we er enkele terugvinden in de beleidsnota Onderwijs, blijven echter nog open.



## Michiels

In deze beleidsnota schrijft u het volgende. ‘Mits zorgvuldig voorbereid en met het nodige flankerende beleid, kan de verlaging van de leerplichtleeftijd een goede maatregel zijn. We willen de nodige tijd nemen om deze maatregel goed voor te bereiden.’

Vorige week, op 15 maart, werden de wetsvoorstellen hierover geagendeerd in de commissie voor Bedrijfsleven van de Kamer. De bespreking is intussen uitgesteld tot mei, maar het zit er wel aan te komen. De verlaging van de leerplicht is inderdaad een federale bevoegdheid. De Kamer en de Senaat zullen de beslissing nemen. De praktische gevolgen zullen door de verschillende gewesten of gemeenschappen worden uitgevoerd. Ik vermoed dat er al enig overleg is geweest met de betrokken ministers.

Waaruit zal het flankerende beleid voor de verlaging bestaan? Hebt u al een duidelijk zicht op de gevolgen op financieel en personeel vlak voor Vlaanderen? Zullen er voor deze kinderen extra omkaderende maatregelen worden uitgewerkt in het kleuteronderwijs? De kleuterjuffen zijn nu al vaak overbelast, vooral door de grote klassen. Zullen zij nog genoeg aandacht kunnen besteden aan de kleuters?

In het eerste leerjaar worden de kinderen opgevangen die nog niet of nauwelijks naar school gekomen zijn. Zal dat ook gebeuren voor de kleuters die op 5 jaar voor het eerst naar school komen?

**De voorzitter:** Minister Vandenbroucke heeft het woord.

**Minister Frank Vandenbroucke:** Mevrouw Michiels, het citaat dat u uit mijn beleidsnota haalt, komt uit het hoofdstuk waarin ik een hele passage wijdt aan het verhogen van de deelname aan onderwijs van alle kleuters.

We weten dat heel wat leerplichtigen van bij het begin van het lager onderwijs achterstand oplopen. We weten dat vooral kinderen van niet-actieve ouders wegblijven van school en daardoor een risico op achterstand oplopen. Vele onderzoeken tonen aan dat zo vroeg mogelijk en zo regelmatig mogelijk schoollopen én het risico op achterstand, én de achterstand zelf verkleinen. Participatie van

kleuters vanaf 2,5 jaar is dus cruciaal voor hun kansen in het basisonderwijs én nadien.

Ik wil de deelname van kleuters aan het onderwijs zo goed mogelijk stimuleren en ondersteunen. Het verlagen van de aanvangsleeftijd van de leerplicht is een element van de verhoging van de participatie aan het kleuteronderwijs. Als geïsoleerde maatregel zou deze verlaging naar alle waarschijnlijkheid geen spectaculaire effecten hebben. De participatiegraad bedraagt immers nu reeds meer dan 99 percent. Ik ben voor een verlaging van de leerplichtleeftijd. Hieraan moeten evenwel flankerende maatregelen worden gekoppeld. Mijns inziens, zijn die flankerende maatregelen zelfs belangrijker dan het leerplichtprincipe.

Een verlaging van de leerplichtleeftijd zou uiteraard financiële gevolgen hebben. Er zijn in dit verband drie opties. De grootte van de financiële implicaties is afhankelijk van de gekozen optie.

De eerste optie bestaat uit een aanpassing van het omrekeningspercentage. Aangezien kleuters niet leerplichtig zijn en hun reële aanwezigheid lager dan bij leerplichtigen ligt, wordt in het kleuteronderwijs een omrekeningspercentage op de lestijden toegepast. Indien de leerplicht zou worden verlaagd, zou deze redenering voor de vijfjarigen vervallen. De scholen zullen dan terecht vragen om het omrekeningspercentage voor de vijfjarigen tot 100 percent op te trekken. Hoewel het om zeer weinig kinderen gaat, zou deze maatregel meer dan 10 miljoen euro kosten. Principieel zou de vraag van het onderwijs echter moeilijk te weerleggen zijn.

De tweede optie bestaat eruit het laatste jaar kleuteronderwijs als een jaar lager onderwijs te beschouwen. Indien de vijfjarigen als leerlingen van het lager onderwijs zouden worden beschouwd, zouden de scholen recht op de hogere werkingsmiddelen en op de voordeliger omkadering van het lager onderwijs hebben. De maximale kost zou in totaal ongeveer 50 miljoen euro bedragen. Ik heb hierbij nog geen rekening gehouden met het godsdienstonderwijs of de alternatieven hiervoor die uit de Grondwet voortvloeien. Bij leerplichtonderwijs hoort natuurlijk een keuzevrijheid.

De derde optie bestaat uit het voorzien in bijkomende middelen voor het tweehonderdtal niet-ingeschreven vijfjarigen. Dit betekent dat we de



### Vandenbroucke

twee vorige redeneringen zouden verwerpen en ons op die 200 kinderen zouden concentreren. In deze uiterst minimalistische redenering gaat het enkel om het inschrijven van 200 niet-schoolgaande vijfjarigen. De toepassing van dit denkspoor zou hoe dan ook een minimale meerkost teweegbrengen, namelijk de kostprijs van de lestijden en van de werkingsmiddelen die deze momenteel niet-ingeschreven kleuters zouden genereren. Volgens het advies van de VLOR gaat het om 208 kinderen, oftewel 0,3 percent van de vijfjarigen. Indien we dit aantal hanteren, zou de kostprijs minder dan 1 miljoen euro bedragen. De vraag is natuurlijk of de scholen dit zouden aanvaarden. Het verlagen van de leerplichtleeftijd tot vijf jaar zonder het omrekeningspercentage tot 100 percent op te trekken, is eigenlijk een contradictie. Ik denk dat het protest tegen deze maatregel op redelijk sterke argumenten zou zijn gestoeld.

Het flankerend beleid voor de leerplichtverlaging zou uit drie pijlers moeten bestaan. Ik denk in dit verband ook aan drie partners, met name de overheid, de scholen en kleuteronderwijzers en de ouders.

De overheid moet zorgen voor de wettelijke kaders, voor de ondersteunende maatregelen en voor de nodige middelen om op het terrein een stimulerende taak te kunnen vervullen. De overheid heeft tevens een belangrijke sensibiliserende rol. De scholen en de kleuteronderwijzers kunnen door middel van een stimulerend aanwezigheidsbeleid voor een betere participatie zorgen. Het uitwerken van een schooleigen aanwezigheidsbeleid en de communicatie met de ouders van de kleuters kunnen hierbij van cruciaal belang zijn. De ouders, in het bijzonder de ouders van de meest kwetsbare kinderen, moeten het belang van een vroege en regelmatige kleuterparticipatie inzien.

Ik weet dat ik me hier tot vrij algemene uitspraken beperk. Ik werk momenteel aan een conceptnota waarin ik een aantal operationele maatregelen ter stimulering van de kleuterparticipatie zal voorstellen. Ik denk onder meer aan een tot de ouders gerichte sensibiliseringscampagne. Ik beschouw Kind en Gezin in dit verband als een belangrijke partner. Ik wil tevens de huisartsen en de gemeentebesturen, die allebei vaak contact met de ouders hebben, hierbij betrekken. Verder lijkt

het me zinvol om de scholen en de leerkrachten aan te spreken. Het is alvast mijn bedoeling mijn momenteel nog vrij algemene denksporen in deze conceptnota te concretiseren.

Ik denk niet dat mijn maatregelen de problemen van het eerste leerjaar naar de derde kleuterklas zullen verschuiven. Momenteel zijn in Vlaanderen ongeveer 200 vijfjarigen niet in een kleuterschool ingeschreven. Wellicht zijn deze kinderen over heel Vlaanderen verspreid en zullen ze in meerdere van de 2.230 Vlaamse kleuterscholen terecht komen. De bijkomende werklust voor de kleuteronderwijzers zal met andere woorden nog wel meevallen.

Voor de betrokken kinderen zou een participatie aan het kleuteronderwijs een groot voordeel bieden. In de kleuterschool zouden ze de kans krijgen om zich het schoolgaan spelenderwijs eigen te maken. Op het ogenblik dat ze in eerste leerjaar belanden, zouden ze reeds heel wat aanpassingsproblemen hebben overwonnen en zouden ze zich meer op het verwerken van leerstof kunnen focussen.

Een verlaging van de leerplichtleeftijd zou bijkomende omkaderende maatregelen vergen. Deze maatregelen zijn afhankelijk van de gekozen optie. Zoals ik daarnet al heb toegelicht, zou dit de Vlaamse overheid heel wat geld kunnen kosten. Aangezien we de begrotingscontrole op dit ogenblik nog niet hebben afgerond, kan ik nog niets concreet over de resultaten van deze besprekingen meedelen.

Indien het wetsvoorstel wordt goedgekeurd, zal de Vlaamse Regering deze maatregel uitvoeren. We moeten ons echter eens afvragen wat nu wezenlijk prioritair is. We zouden ook kunnen proberen de feitelijke participatie van kinderen jonger dan vijf jaar te verhogen. Misschien zouden we onze aandacht beter hierop richten. De verlaging van de leerplicht zou ons principieel alvast heel wat geld kosten.

**De voorzitter:** Mevrouw Michiels heeft het woord.

**Mevrouw An Michiels:** Ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord. Ik moet toegeven dat de financiële implicaties van dit ene zinnetje me hebben doen schrikken. Ik steun de suggestie van de minister om aan de feitelijke participatie te werken. Dit lijkt me nuttiger dan een verplichting

**Michiels**

die een zeer grote financiële inspanning zou vergen.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.03 uur.*

---



## HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting

BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand

BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie

WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen

BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme

OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie

CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie

SWAP : Subcommissie voor Wapenhandel

LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed

SLAN : Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

